

“Яшил” иқтисодиётнинг иқлим ўзгаришига ижобий

таъсири

муаммова ечимлар

Иқтисодий ва молия вазирлиги

“Яшил” иқтисодиётни ривожлантириш департаменти

Ш. Султанмуратов

Б. Мирзасев

“Яшил” иқтисодиётима

(таърифлар)

Товарлар ва хизматларни ишлаб чиқариш, тақсимлаш ва истеъмол қилишда иқтисодий фаровонликнинг узок муддатли ўсишига йўналирилган иқтисодий муносабатлар тизими. Шубҳанансиз, бундай тизимке элажак авлодлар учун экологик муаммо ва экологик хавфларнинг ошишига йўл қўймайди. (UNP 2010)

Бу кам углеродли, ресурстежамкор ва иқтисодий инклюзив иқтисодиёт. (UNP 2011) “Яшил” иқтисодиётда бандлик ва даромадларнинг ўсиши CO₂ чиқиндиларини камайиришга, ресурслар ва энергия самарадорлигини оширишга йўналирилган инвестициялар орқали таъминланиши керак, шунингдек биохилмаҳиллик ва экопвим хизматларининг янада пасайишини олдини олиш керак. (Жаҳон Ёввой Табиат Фонди) “Яшил” иқтисодиёт бу апроф муҳитга зарар етказмасдан, ресурслардан самарали фойдаланган ҳолида узок муддатли барқарор иқтисодий ўсишни таъминлаш демақдир.

‘Жигаран’ иктисодиёт ва унинг апроф муҳитга салбий таъсири

2017 йилги ҳисобкилотларга кўра:

Энергетика – 144,4 млн т СЭжв

Саноат – 8,5 млн т СЭжв

Қишлоқ хўжалиги – 33,7 млн т СЭжв

Қағиз маиший чиқиндилар – 2,7 млн т СЭжв

Ўзбекистондаги иқлим бўйича умумий ҳолат:

- 191 мамлакатлар орасида иқлим ўзгариш таъсири даражаси бўйича **96-ўрини**, INFORM 2022 хавф индексида табиий офатлар хавфи бўйича **111-ўрини** эгаллаган
- Сув тошқинлари ҳар йили **61 миң кишига** таъсир қилади, ЯМта йиллик таъсири **181 млн** долларга тенг ҳамда иқлим ўзгариш натижасида ушбу кўрсаткичлар **130 миң** кишига ва ЯМ **143 млн** долларга тенг.
- 2021 йилда атмосфера ҳавосини ифлослантирувчи моддалар эмиссияси ҳажми **909 миң тонна** ни ташкил этди ва **2022 йилда** Тошкент шаҳри ҳаво ифлосланиши бўйича етакчилик қилди.
- Кўрғоқчиликка мойил аҳоли улushi **76,3%** ни ташкил этган

2030 йилгача прогноз:

- Аномал иссиқлик оқибатида аҳоли соғлиғини сақлаш ва ижтимоий ҳимоя бўйича ЯМнинг **6%** миқдорида қўшимча харажат юзага келади
- **2100 йилда** ишникучига талаб **1,5°С** сценарийси бўйича **2 фойвга**, **2,0°С** - **5 фойвга** ва **3,0°С** - **10 фойвга** камаяди
- Иқлим ўзгаришининг бевосита (жисмоний) таъсирининг иқтисодий қиймати ЯМнинг **1 фойвини** ташкил этади
- Ер деградацияси ЯМнинг **4%га** тенг **иқтисодий йўқолишларга** олиб келади

“Яшил” иқтисодидёт ва “яшил” ўсиш сиёсатининг

устувор йўналишлари

01

табiiй ресурслардан
барқарор ва самарали
фойдаланиш

02

миллий иқтисодидётнинг табiiй
сфалар ва иқлим ўзгаришига
нисбатан барқарорлигини
мустаҳкамлаш

03

миллий иқтисодидёт, хусусан
сансални “яшил” ва кам
улероди ривожланишини
таъминлаш

04

инновацияларни жорий этиш
ва самарали “яшил”
инвестицияларни жалб қилиш

05

барқарор ва инклюзив
“яшил” урбанизацияни
ривожлантириш

06

“яшил” иқтисодидётга ўлиш даврида
кагта таъсир кўрсатиши мумкин
бўлган аҳоли ва уларнинг яшаш
жойларини қўллаб-қувватлаш

07

“яшил” ўсиш бўйича
салоҳиятни ошириш ва инсон
капиталини ривожлантириш

08

“яшил” иқтисодидётга ўлиш учун
қулай сиёсий муҳит яратиш,
самарали институларни жорий
қилиш

09

ташқи ва инки “яшил”
молиялаштириш
оқимларини қўлайлатиш

“Яшил” иқтисодиётга ўтиш ва иқлим ўзгариш таъсирини камайтириш мақсадида 2022 йилда қабул қилинган асосий норматив-ҳуқуқий ҳужжалар

Ўзбекистон Республикаси Президентининг:

“Энергия тежовчи технологияларни жорий қилиш ва кичик қувватли қайта тикланувчи энергия манбаларини ривожлантириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” 2022 йил 9 сентябрь ГФ 220-сон Фармони;

“2030 йилгача Ўзбекистон Республикасининг “яшил” иқтисодиётга ўтишига қаратилган ислоҳотлар самарадорлигини ошириш бўйича чора-тадбирлар тўғрисида” 2022 йил 2 декабрь ГҚ 436-сон

“Энергия тежовчи технологияларни жорий қилиш ва кичик қуввалликка тикланувчи энергия манбаларини ривожлантириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” 2022 йил 9 сентябрь ПФ-220 Фармон

Истеъмолчилар томонидан солиб
олинаётган ҚТЭМ қурилмаларини бир
қисмини қоплаб бериш

Вазирлик ва идоралар биноларини
энергия сарфи улшини 30 фош
ҚТЭМга ўлказиш

“темир дафлар”га киришган
эхтиёж мандо силарга ҚТЭМ
қурилмаларини бепул ўрнатиб бериш

Истеъмолчилар томонидан ўрнатишган
ҚТЭМ қурилмалардан ишлаб
чиқарилган электр энергияни солиш

Қуввали 5 МВт гача бўлган гидро-
электр станцияларни қуриш бўйича
хусусий инвесторларни жалб қилиш ва
уларнинг бизнес лойҳаларини
молиялаштириш

“2030 йилгача Ўзбекистон Республикасининг “яшил” иқтисодига ўтишига қаратилган ислоқлар самарадорлигини ошириш бўйича чора-тадбирлар тўғрисида” 2022 йил

2 декабрь ПҚ-436-сон

2030 йилгача иқлим ўзгаришини юмшатиш ва мустақил

мақсадлари

ЯМани бағани иссиқхона газ чикиндиларни 35% қисқартириш

Саноатда энергия самарадорлигини 20% ошириш

ҚТЭМни 15 ГВт яни 30% етказиш

100% замонавий, арзон ва ишонли энергия билан таъминлаш

Йилига 200 млн қўчаг экиш ва умумий сонини 1 млрд дан ошириш

Сувдан фойдаланиш самарадорлигини сезиларли даражада ошириш

1 млн гектарда замонавий томчилаб суғориш пивимини жорий қилиш

Улерод бирикварининг реесирини шакллантириш ва қулиш

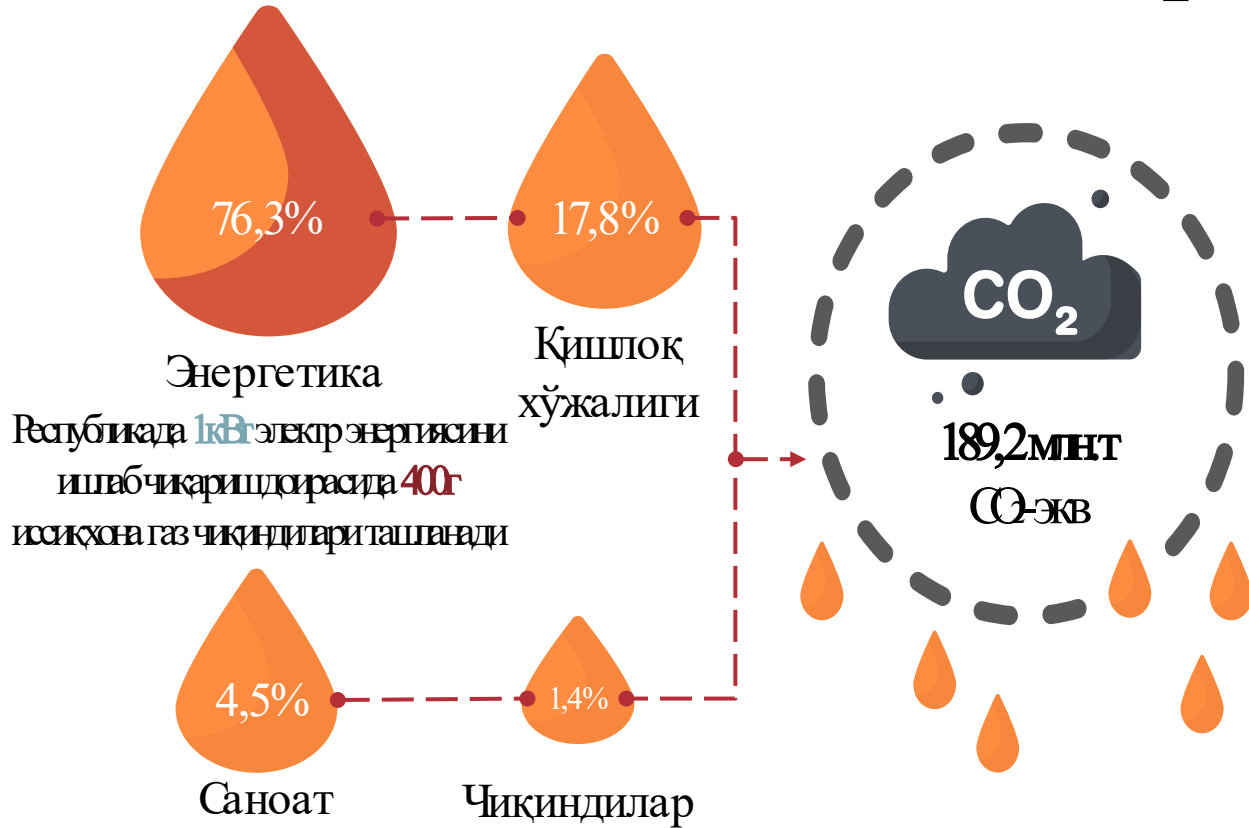

Ўрмон фонди захирасини 90 млн куб кенгайириш

ҚМНи қайта ишлаш даражасини 65% дан ошириш

Иссиқхона газиташланмалари ҳажми

Бунда, Европанинг улерод бозорида (EUEIS) иссиқхона газнинг **1 тонна**си учун **84,11 ЕВРО** белгиланган. BloombergNEF маълумотига кўра 1 тоннаси учун 2030 йилда **3 бараварга** ошishi мумкинлигини аниқтанди.

THE WORLD BANK

IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

European Bank
for Reconstruction and Development

“Яшил” энергетикага ўлиш

ҚТЭМикенгайпришдорасида:

- Париж билим б-модасига мувофиқ қискартирилган иссиқхонагази соғувинийўлга қўйилиши,
- Экологик, ижтимоий ва корпоратив бошқарув (ESG) тамойиллари санаят корхоналарида киришиш
- ҚТЭ квота механизми амалга ошириш ва унинг ривожланишини қўллаб-қувватлаш учун дунёда қўлланиладиган Green Certificate жорий этиш ва қўллаш
- Joint Credit Mechanism (JCM) механизми доирасида республикада иссиқхонагаз чикинди тартиқи қисқаришга қарапитан лойиҳаларни амалга ошириш

ЭТИБОРИНГИЗ УЧУН РАХМАТ

CALL ON

+998 71232 64 72

VISIT OUR WEBSITE

www.mineconomy.uz

EMAIL US ON

bmirzaev@mineconomy.uz